

Nee, dames, dít onderzoek vereist talent!

(1) Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in de wetenschap, maar in sommige wetenschapsgebieden zijn ze meer ondervertegenwoordigd dan in
5 andere. In de Verenigde Staten is het aandeel vrouwen dat recent in moleculaire biologie en neurowetenschappen promoveert bijvoorbeeld ruim twee keer zo groot als in natuurkunde en computerwetenschappen (daar
10 is het nog geen 20 procent). Ook in de sociale en geesteswetenschappen zijn grote verschillen tussen vak-

gebieden: het aandeel vrouwen onder de recent gepromoveerden in psychologie en kunstgeschiedenis is ruim twee keer zo groot als dat in economie en filosofie (nog geen 35 procent). In Nederland bestaan grofweg vergelijkbare verschillen.

(2) Vrouwen zijn vooral ondervertegenwoordigd in vakgebieden waar wetenschappers zelf denken dat die aangeboren talent vereisen. Dat
25 laten Amerikaanse onderzoekers deze week zien in het wetenschap-

pelijke tijdschrift *Science*. Ze vroegen ruim 1.800 wetenschappers (van promovendus tot hoogleraar) uit 30 disciplines hoe ze over hun vakgebied dachten en hoe anderen in het vakgebied erover dachten. Ze vroegen niet alleen in hoeverre er een speciale vaardigheid voor nodig is die niet aangeleerd kan worden, maar ook hoeveel uur per week mensen gemiddeld in hun vakgebied werkten en in hoeverre het werk systematisch of empathisch denken vereist. Het stereotiepe idee is dat vrouwen minder uren willen of kunnen werken en dat ze niet systematisch en wel empathisch denken. De antwoorden op die laatste vragen in het onderzoek hingen niet samen met een ondervertegenwoordiging van vrouwen.

(3) En het is ook niet zo dat vrouwen afvielen omdat alleen de beste kandidaat-promovendi werden aangenomen en dat dat vaker mannen waren. Naarmate vakgebieden selectiever waren, naarmate ze dus een kleiner percentage aannamen van de kandidaten die zich aanmeldden, waren er eerder méér vrouwen.

(4) De wetenschappers kunnen door de gekozen onderzoeksopzet geen oorzakelijk verband aantonen. Maar ze denken dat de ondervertegenwoordiging van vrouwen in sommige

vakgebieden in elk geval deels komt door het stereotiepe idee dat vrouwen niet het mysterieuze ‘talent’ bezitten dat in die disciplines nodig is. “Een stereotiep beeld, want er is geen bewijs dat er zulke verschillen tussen de disciplines zijn”, zegt Naomi Ellemers, hoogleraar sociale en organisatiepsychologie te Leiden. Volgens haar is ook een andere, vrij banale verklaring mogelijk: “Het onderzoek laat ook zien dat bij de disciplines waar ‘talent’ zo belangrijk wordt gevonden, vrouwen überhaupt niet welkom zijn en niet geschikt worden geacht. Maar dat is niet erg politiek correct om te zeggen. Misschien gaat het hier dus wel gewoon om een rationalisatie van het onderbuikgevoel ‘we moeten ze niet’. En dat dit soort stereotiepe verwachtingen leidt tot uitsluiting en dat vrouwen ook zelf minder graag en goed in die gebieden werken, was al bekend”.

(5) Om te veranderen dat vrouwen gediscrimineerd worden in de wetenschap, moet duidelijk zijn dát het gebeurt. Maar berichten over onderzoek naar seksisme lokken ook seksistische reacties uit. Vooral mannen ontkennen of rechtvaardigen seksediscriminatie of maken seksistische opmerkingen. Veel vrouwen erkennen wel dat seksediscriminatie bestaat.

*naar: Ellen de Bruin
uit: NRC Handelsblad, 16 januari 2015*

*Ellen de Bruin is wetenschapsredacteur bij NRC Handelsblad en nrc.next.
Ze schrijft regelmatig over psychologie en menselijk gedrag.*

Tekst 4 Nee, dames, dit onderzoek vereist talent!

- 1p 37 Voor welke wetenschappelijke studies is het volgens het beschreven onderzoek noodzakelijk over aangeboren talent te beschikken, blijkens alinea 1 en 2 van tekst 4?

“Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in de wetenschap, maar in sommige wetenschapsgebieden zijn ze meer ondervertegenwoordigd dan in andere.” (regels 1-5).

In tekst 4 wordt een groot aantal veronderstelde oorzaken voor deze ondervertegenwoordiging van vrouwen in de wetenschap aan de orde gesteld.

- 3p 38 Noem vijf van deze mogelijke oorzaken.

In alinea 4 en 5 van tekst 4 komt een zichzelf bevestigend mechanisme aan de orde.

- 2p 39 Beschrijf dit mechanisme. Maak daarbij gebruik van onderstaand schema. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

In sommige wetenschappelijke disciplines zijn mannen sterk oververtegenwoordigd.
--

Vooral in die disciplines ...

Daardoor ...

- 1p 40 Citeer de zin waaruit je zou kunnen opmaken dat vrouwen in sommige disciplines beter presteren dan mannen.

Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in bepaalde delen van de wetenschap.

- 2p 41 Wat is blijkens tekst 4 daarvan de belangrijkste oorzaak?

Dat komt met name

- A door een oorzaak die niet precies door wetenschappelijk onderzoek te duiden valt.
- B doordat mannen in bepaalde disciplines waarschijnlijk geen vrouwelijke collega's willen hebben.
- C doordat onderzoek naar seksisme in de wetenschap daar ook weer seksistische reacties uitlokt.
- D doordat vrouwen minder uren willen of kunnen werken en niet systematisch maar wel empathisch denken.
- E doordat vrouwen niet het mysterieuze 'talent' bezitten dat in bepaalde disciplines nodig is.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.